

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЮТЮНОВОЇ ГАЛУЗІ

Н.С. Скопенко, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

І.В. Скопенко

Імперіал Тобако Україн

Виробництво тютюнових виробів — одна із галузей, яка найменше постраждала у період кризи. Проте, виробникам галузі довелося стикатися не тільки з загальними проблемами, що притаманні економіці країни в кризовий період, — коливання курсів валют, падіння споживчої спроможності населення, але й з специфічними — обмеження реклами та можливостей для просування продукції, постійно зростаюче акцизне навантаження. Все це призвело до падіння виробництва тютюнових виробів у 2010 році на 10,4 %, в порівнянні з 2009 роком [1]. Динаміка виробництва сигарет в Україні наведена на рис.

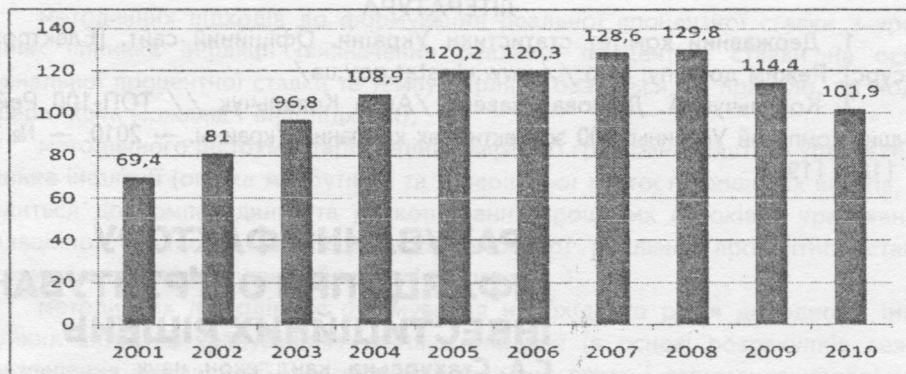

Рис. Обсяги виробництва сигарет в Україні за 2001-2010 роки, млрд. шт.

Ринок тютюнових виробів України характеризується значним рівнем консолідації. Так, 98 % ринку утримують чотири транснаціональні тютюнові компанії: Філіп Моріс Україна (частка ринку становить 35,9 %), Джапан Тобакко Інтернешнл Україна (30 %), Бритіш Американ Тобакко Україна (18 %), Імперіал Тобако Юкрейн (14,1 %), які працюють в Україні з 90-х років XX ст.

Основною проблемою тютюнової галузі є непрогнозованість акцизної політики держави. Так, з 1 січня 2011 року, в Україні ще раз були підвищені акцизні збори на тютюнові вироби і алкогольні напої. Зокрема, з 1 січня підвищені ставки акцизного збору на сигарети з фільтром на 6,9 %, або на 6,21 грн./тисячу штук до 96,21 грн./тисячу штук. Таким чином, специфічна ставка акцизу на сигарети з фільтром з 1 січня підвищена з 90 до 96,21 грн./тис.шт. (у 2000 р. ставка акцизу становила 10 грн./тис.шт., у 2008 р. — 30 грн./тис.шт.); сигарети без фільтру — з 40,25 до 43,03 грн./тис.шт. (у 2000 р. — 5 грн./тис.шт., 2008 р. — 12,5 грн./тис.шт.); сигари і сигарилли — з 140 до 149,66 грн./кг; тютюн, заміники тютюну, тютюн гомогенізований, тютюнові екстракти і есенції — з 50 до 53,45 грн./кг; курильний тютюн — з 70 до 74,83 грн./кг; жувальний і нюхальний тютюн — з 20 до 21,38 грн./кг. При цьому, мінімальне податкове зобов'язання по сплаті акцизу на сигарети без фільтру підвищиться з 57,5 до 61,47 грн./тис.шт., на сигарети з фільтром — з 150 до 160,35 грн./тис.шт.

Значне зростання акцизного навантаження призвело до зниження більш ніж на 25 % виробництва сигарет в січні-лютому 2011 р., в порівнянні з аналогічним періодом 2010 р. У лютому 2011 р. в Україні було випущено 5,6 млрд. штук сигарет, або на 28,2 % менше ніж в лютому 2010 р. Всього за січень-лютий 2011 р. виробництво сигарет зменшилося до 10,5 млрд. штук [Д].

Проте, можна визначити основні ключові чинники, що будуть сприяти зростанню ефективності тютюнової галузі [2]: зниження рівня невизначеності щодо змін в законодавстві; застосування прогресивних та законних методів реклами та просування товарів з метою розширення частки ринку за рахунок конкурентів та/або зміни переваг споживача; посилення контролю над переміщенням тютюнової продукції, мінімізація присутності на ринку контрабандної продукції; доступ до ресурсів материнських компаній та забезпечення імпортою сировиною на стабільних умовах для захисту від коливання курсів валют; збільшення обсягів експорту для подолання негативних тенденцій щодо скорочення обсягів внутрішнього ринку.